

Èse de două ori in septimana: **Joi-a** si **Domineo'a**; era candu va pretinde importantia materieloru, va esi de trei seu de patru ori in septimana.

Pretulu de prenumeratiune,

pentru Austria:
pe anu intregu 8 fl. v. a.
" diumetate de anu 4 fl. v. a.
" patrariu 2 fl. v. a.
pentru Romania si strainetate:
" anu intregu 12 fl. v. a.
" diumetate de anu 6 fl. v. a.

ALBINA.

Prenumeratiuni se facu la toti dd. core spundinti ai nostri, si de a dreptulu la Redactiune **Stationsgasse Nr. 1**, unde sunt a se adresă si corespondintiele, ce privescu Redactiunea, administratiunea seu speditura; câte vor fi nefrancate, nuse vor primi, era cele anonime nu se vor publica

Pentru **anuncie** si alte comunicatiuni de interesu privat — se raspunde câte 7 cr. pe linia; repetirile se facu cu pretiu scadutu. Pretulu timbrului câte 30 cr. pentru una data se anticipa.

Situatiunea si noi.

Budapesta, in 11/23 martiu 1874.

Doăe imputatiuni sunt, cari principalminte s'au predicatu asup'ra clubului si resp. a partitei nationalitatiloru dela Diet'a Ungariei, cu ocaziunea luării in consideratiune a conclusului seu facia de nou'a situatiune.

Antaiu: sustinerea in intregu a programei nationale si a essistentii de sine a partitei.

A dou'a: tocmai si din acēsta cauza dedus'a — ne'ncredere in intentiunea sincera si serioasa patriotica a par titei.

Adeca — cei mai multi, ba — am poté dice, chiar toti adversarii nostri nationali — ni reflectara, că — este frumosa si — la audiu bine sunetoria enunciatuinea noastră, despre intentiunea noastră leiale si sinceritate patriotica facia de noulu guvernii si activitatea sa, intru deslegarea problemelor sale celoru grele; dar că — este greu a crede intru acēsta buna si nobile intentiune, candu se recugeta la dusman'a noastră din trecutu si — la aceea, că tôte pretensiunile noastre nationali ni le-am reserovat, chiar si separatiunea noastră politica-nationale ni-am sustienut'o, — numai cătu ni-am suspinsu momentanminte stăruierea implinirii acelor.

Imputatiunile sunt — intemeiate si — grave. Nu vom negă nici un'a, nici alt'a; si tocmai de aceea — asiă credemu că — este de lipsa, dar si merita, ca se le tuam la desbatere critica.

Ceremu cea mai deplina atentiune. — **Magiarii de la potere**, minoritatea poporatiunii tierii, a patriei comune tuturor, sustienu oblu, si faptualminte prin poterea discretionaria, ce — cu cale seu fora cale li este data in mani, fortiadia chiar, ca patri'a comuna se fie si se remana pentru pururia statu publicu eschisivminte magiaru, adeca — numai si numai magiaru.

Ce va se dica acēst'a?
Va se dica, *intrēga viēti'a publica*: representatiunea in concertulu tierelor

si poporaloru, si in istori'a universale, — legelatiunea si administratiunea de stani, si chiar armat'a, justiti'a si instructiunea publica, intrudusa de statu, — se fie numai magiare, firesce pe cont'a tuturor; ér poporale nemagiare, maioritatea tierii, se nu aiba, de cătu o *viēti'a tolerata privata*, firesce pana atunci, pana candu spre sustinerea acēsti'a — fortiele loru proprie, materiali si spirituali — li vor ajunge.

Ei bine, ce insēma acēsta situatiune, pretinsa de domnii magiari?

Nici mai multu, nici mai pucinu, de cătu, că — minoritatea magiara se aibe dreptulu, de a se nutri si intari, de a si asecura essistenti'a — pe cont'a, prin despoiarea maioritatii nemagiare; ér acēstei maioritati se nu i remana, de cătu dreptulu, d'a se vestedi mereu, pan' se péra, parte se se prefaca in elementulu domnitoriu.

Acēst'a este essinti'a programei *fiacerei partite magiare din Dieta si din tiēra*.

Cine acēst'a nu vede, nu pricepe, acel'a nu merita numele de omu cu ochi si cu minte. Domnii magiari insisi — nici nu néga, si nici nu facu secretu din pretensiunea loru, ma o spunu cu voce inalta fia-cui, si diferitele partite ale loru — pe 'ntrecute si-o declama un'a altei'a.

Ei bine, nu intrebamu — *óre este dreptu acēst'a?* căci ni s'ar poté dice că — da; fiindu că asiă sunt legile tierii, asiă a juratu Regala la *incoronatiune*, si mai căte tôte apucature si fictiuni próste; insa intrebamu: *este justu, este indreptatitu acēst'a naturalminte?* Căci in fine, dupa legile naturei, ori-ce este *indreptatitu*, cu buna consciintia se póte luá si de *dreptu*.

Respundemu simplu: *da*; *pretensiunea si tendinti'a magiariloru d'a trai si d'a se intari, si d'a si asecura essistenti'a — pre cont'a multimei nemagiare — este indreptatita, deca acea multime nemagiaru este mai staba si mai prósta, seu mai miserabile, si — nu scia, seu nu vré se desvolte si se sustiena o resistin-*

ti, o lupta eficace pentru *essistenti'a propria*; intocmai precum — indreptatita a fost incercarea lui *Iosifu alu 11-lea*, alui *Metternich*, alui *Bach* si *Schmerling*, d'a subjuga si storce pre magiari pentru scopurile germanismului superior, cari incercari sigur si reesiau, deca elementulu magiaru se dovedea de totu miserabile.

Dupa legile naturei, *fiintiele si elementele superiori au totu dreptulu de a se folosi de cele inferiori spre scopurile loru proprie de desvoltare si asecurare*. Firesce că — umanismulu, mai vertosu prin *crestinismu* — predica alta doctrina, dar — numai o predica; de urmatu nime nu o urma — incependu dela pap'a celu din Roma, pan' la celu din Berlinu si celu din Petropole, si celu din Caransebesiu si celu din Bogsia, cu numele pop'a *Elek!*

Ei bine, facia de incercările indreptate ale domniloru magiari — clubulu deputatiloru nationali, ca partita a nationalitatiloru nemagiare — logicamente — ce pusetiune avé se ia? De siguru — numai aceea pre care a si luat'o, *pusetiunea de resistentia seu opozitiune nationale*, pentru aperiarea essistentiei elementelor legalmente si justamente apesate si utilizate de domnii magiari, — pusetiunea de *lupta politica continua*, de lupta *fórtē grea*, pentru că — *este fórtē neegale!*

Totu ce n'a fost ticalosu si miserabile in elementele nemagiare — s'a ingagiatu in acēst'a lupta si — pré bine este conosciutu, că domnii magiari, desi superiori dupa pusetiunea loru in statu, totusi pentru ca se sustiena cu victoria lupt'a, au trebuitu se faca — nu numai cele mai mari incordari de poteri, se se enervadie chiar, ci au trebuitu se calce chiar propriile loru legi, propriile loru principia politice, demoralisandu tôte, tóta viēti'a publica, de susu pana diosu; cu unu cuventu — se provóce cumplit'a *calamitate publica generale*, de care patimesce astadi tier'a intrēga, amicu si inamicu, in tôte partitele si peturele.

Nu e asiă? — Cine va cutesá se nege!

Si óre — domnii magiari, prin atát'a lupta, atátea sacrificia, căscigara — pentru pretensiunea loru — ceva garantie sicure, cari se ii faca, a poté fi linisciti măcar pentru 100 de ani, măcar pentru 50, 30 de ani, — seu măcar pentru 10, pentru 5, pentru 2 ani??

Nemica! *Garanti'a loru e — stepanirea, de astadi pona atunci, pona candu ei sunt la potere, ér nationalitatele sunt mai slabe.*

Dar — óre nationalitatele căscigara ceva prin lupta?

Căscigara atát'a, că dovedira, cumca nu sunt inca mórtē, si — că nu voru se renuncia la viēti'a! Dar de alta parte se obosira si ele infricosiatu, — firesce, pentru că natur'a magiarului este totu *agresiva*; agresivitatea lui paruria cruda si fora scrupuli; cea-ce pre cătu inversiuna, totu pre atát'a si disgusta si indigna pre contrariu!

Éta starea intru carea ne gasi *fusiunea*, schimbarea ce se intempla in guvernii, si in partit'a sa.

Ei bine: ce dice acestu nou guvernii?

Elu dice: *trebuie se urmamu alta politica in privinti'a finantiloru si a administratiunei statului; dar anume trebuie se moralisamu viēti'a nostra publica, tinendu legile cu rigóre.*

Ei bine, deca acēst'a va fi adevératu. Apoi in tipu de consecintia — nesmintitu are se urme o *slabire in agresivitate contra nationalitatiloru*, in cătu acestea se póta cevasi resuffa.

Apoi noi credemu, că acēst'a va fi adevératu; pentru că vedemu calamitatea comuna cea mare, carea si pre domnii magiari ii pune in neposibilitatea d'a continua atacurile cu aceeași taria si asprime. Dar — credemu numai ceea-ce promite nou'a situatiune; aceea insa, că va incetá d'a fi eschisivminte magiara nationale, si că va face locu si nationalitatiloru nemagiare in viēti'a publica de statu, — ea, nou'a situatiune, nu numai

FOISIORA.

Domnule Redactoru!

Nu credu se fia in patri'a noastră unu tinentu, care se aiba unu trecutulu mai gloriosu decatu districtulu Naseudului, si apoi nu credu se se pota aretá unu arghiu romanescu, despre a carui trecutulu se se fia potutu aduná tôte datele, cari se-lu infaciasia cu deplinetate pana in detaiu, cumu s'au potutu face acēst'a in acestu tinentu, care órecandu formá districtulu liberu valachicu alu Rodnei, mai tardiu districtulu militare alu Rodnei, dupa aceea alu duoilea regimentu romanescu de granitia, ér astadi districtulu romanescu alu Naseudului.

Fost'au nu numai in centru, dar chiar in fia-care statiune de comandante a companiei, archive pline de documente de mare valere; nu s'a interesatu inse nime se-le adune, si asiă in anii de trista aducere-amente s'au datu préda focului. Ceea ce se poté face atunci forte usioru prin unu singuru individuu, astadi pretinde nu numai conlucrarea unui nmeru mare de barbati devotati causei, si si spese enormi.

Ar fi astadi de mare interesu a cunosce sistem'a militare granitieresca, care astadi de unii se inaltia pana la inaltulu ceriului, si de altii se scufunda pana in abisulu infer-

nului. Ar fi de mare insemnetate a face o asemenare intre acea sistema si intre sistem'a absolutistica si cea de facia, in ceea ce privescu administrarea si viēti'a acestui tinentu. Acestea inse astadi sunt imposibili, de-óra-ce nici din tempulu absolutismului nu aflamu actele, de cari am avé lipsa, căci — avendu bachianii ordinu a nimiei documentele de interesu — ce a fost de ceva insemnetate au arsu, si cene mai soie de nu se va intempla totu asiă si acuma, in casu candu s'ar schimbá sistem'a.

Atari consideratiuni se vede că a avutu inaintea ochiloru si repausatulu prepositu capitulare alu Gherlei, *Macedanu Popu*, care in teneratiile sale — avendu intrare libera in archivulu vicariale din Naseulu, ba fiindu chiar incredintiatu cu ordinarea acelui archivu, se apucá de culese datele ce i s'au parutu de ceva interesu, ér pe bazea acestoru date scrise o schitia istorica a *Vicariatului Rodnei*, seu mai bine o schitia a activitatii Vicariloru din acestu vicariatu.

Schiti'a istorica din cestiune e in manuscrisu si testata gimnasiului romanescu din Naseudu. Nu sciu ce sorte póte se aiba si acestu manuscrisu; sciu inse că publicandu-se si propagandu-se printre Romanime, se va poté pastrá mai securu.

De aceea vinu a rogá onorat'a Redactiune de la „Albina“ — in interesulu comunu — se binevoiesca a mediloc publicarea aces-

tui manuscriptu in foisiora. Eu lu-voiu decopiá fidele de pre originalu, si nu voiu schimbá nimic, decatu in privinti'a stilare voiu face unele indreptari, ér de aci incolea adausurile ce ar fi de facutu, le voiu insemná in note sub testu.

Naseudu, in faurariu 1875.

Massimu Popu.

Activitatea

Vicariloru foranei episcopesci gr. cat. din districtulu Naseudului, dela infsentia-rea vicariatului pana la Vicariulu Anchedimu Popu inchisive, descrisa de Macedonu Popu, Prepositulu capitlului gr. cat. a Diecesei de Gherla.

Catra cetitori.

Cu finea lui Iuliu anulu 1838 lasai din bunavointi'a mea catedr'a profesionale de la gimnasiulu nostru din Blasiu, carea am fostu ferice a-o capetá in Septemvre anulu 1834, dupa absolvirea cursului teologicu in seminariulu din Blasiu, si venii la Naseudu in calitate de capelanu si catechetu in institutulu educatoriulu militare, cumu si in cele patru classi normali, impreunate cu acēst'a. — In a. 1839 m'a incredintiatu vicariulu de atunci, fericitulu *Ioanu Marianu*, cu punerea in ordene a archivului vicariale, care se aflá in cea mai mare disordine. Prin acēst'a mi-s'a datu o ocaziune pré placuta, de a-mi

castigá osebite cunoscintie, atátu despre zelulu si activitatea Vicariloru in cele besericesci si scolastece, cumu si in unele politico-civili, la cari au incursu dinsi ca vicari episcopesci.

Erupendu revolutiunea in anulu 1848, am lasatu oficiulu parochiale si vicariale pre veri cătu-va tempu, si m'am dusu cu regimentulu in Bucovina, puseudu mai antaiu totu archivulu registratu in ordine cronologica in beserica, cugetandu cumca santieni'a locului lu-va scuti de vandalismu; dar m'am insielatu, oăci re-intorcându-me, mai la anulu, nu l'am mai aflatu. Precum m'am informatu a avutu si acēst'a sortea archivului regimentului, care fu arsu.

Inse ca cunoscintiele castigate se nu se immormente cu mene, le descriu cu ajutoriulu lui Ddiu aici; deci te rogu iubite cetitoriu a le ceti si primi cu aceea buhavointia, cu care le-am descriu dupa insemnarile mele, remase din intemplare dimpreuna cu mio'a mea biblioteca in beserica gr. cat. a Sangiorgiului, unde le-a fostu depusu iubitul meu parente si parochu *Iacobu Popu*, care fusese cu câteva dile mai inainte la mene in Naseudu si le-a primitu dela mene spre pastrare. Langa acelea am mai adausu si descrierea unor evenemente de la anulu 1849, pana la anulu 1858, candu am fost promovatu la demnitatea de Prepositu alu Capitlului, redicatu langa nou'a episcopia gr. cat. a Gherlei. —

că nu ni promite, ma chiar tocmai respinge de la sine. Ei bine, facia cu această pozitivă situațiune—ce eră, ce trebuia să facă clubulu nationale, partit'a nationalităților? Cei i dictă firea lucrului?

De buna sēma — nu, ca să se desfacă, să renunție la scopu-si, și să se prefacă în cele lalte partite magiare, pentru nationalității astadi atātu de pucinu binevoitorie, casl ieri, ci — *simply ceea-ce a facutu*. Sē dica sincermente contrariu lor sei:

Sentu sē eu calamitatea comuna ca sē voi; pricepeti—credu sē voi, ca sē mine, cumca lupt'a nōstra a nascutu acēsta calamitate, carea stā sē ne inghita pre toti; — contiuandu resbelulu mai de parte, ne preadimū sicur; si asiā — fiindu cā voi, intru interesulu causei vōstre, vreti sē mai slabiti cu atacurile, sē nationalitățile intru interesulu lorū — voru odihnē. Fiindu voi mai de omenia, nesmintitu cā nationalitățile voru sē fle mai crutiare; urele voru sē se astempere, si apoi — ce mai sciti ce pōte aduce diu'a si nōptea!

Dēca—precum ni arēta observările naturalistiloru, — calamitățile, nevoile mari comune, imblândiescu si desarma ferele selbatece, chiar si pre cele mai crude si rapaci, facu pre tigrū sē stee în amicia langa khenguru, pre uliu si siomu langa rondunica si ciocarlia, etc. etc. apoi — cum nu ar fi de totu naturale, ca omenii cu minte, în asemenea casuri de nevoia, sē depuna dusmania, sē se apropia si sē caute ocașuni de a se întielege si d'a continuā pacea cātu de lungu. măcar — pona s'ar dedā a se tolerā si stim'a mai binisioru! —

Credema cā am lamuritu adevērule în deplinetate.

Numai un'a n'am spusu inca cetitoriloru, aceea, cā — dēca propriamente tōte au decursu naturalmente, si dēca asiā-dara pre cale naturale am ajunsu la stadiulu, unde ne aflāmu: — *unde a fost totusi gresiel'a domniloru magiari, — pentru carea noi ii numiamu nedrepti, neintiepti, rei patrioti, ba pona si barbari?*

Noi candu am dis'o acēst'a, am si lamurit'o. Dar — bine, s'o lamurimu si acil în pucine cuvinte.

Domnii magiari, în tendintia si pornirea lorū naturale—au gresitu: a) *atunci*, candu au desconsideratu pre tare starea si firea nationalităților; b) *ori-de câte ori*, pentru de a devinge resistentia a acestora, au mersu pona a desconsiderā si caleā în piciora chiar principiale si legile, creiate de ei insisi si numite sante; c) *atunci candu*, pentru scopulu ascurării essistintiei si dominiulu seu nationale, si-a cautatu unu punctu de radimare — afara

din sinulu seu, la unu elementu lorū naturalmente contrariu!

Acestea sunt gresiele mari si principali în lupt'a politica de statu, gresiele, cari pururia sclintescu logic'a; si tocmai pentru aceea pururia se resbuna în contra gresitoriloru. Acil contrarii nostri magiari si-au meritatu imputatiunile nōstre de — *ne'ntiepti, nedrepti, rei patrioti*, ba adesea chiar de *barbari*.

Ei nu au avutu rabadrea de studiu si de lupta rationale onorabile, precum s'engur este aceea naturale si permisa într'unu statu de dreptu, între omeni de cultura. Prin acēst'a pre noi ne-au desgustatu de cātra sine pan'la indignatiune; pre sine insisi cu totu cu caus'a lorū cea mare, s'au cufundatu într'unu noianu de greutāti, din cari — indiecitū studiu, multa intieptiune si — *grea lupta cu acelesi greutāti* va fi de lipsa, pentru ca sē pōta scapā. Pona atunci noi am cāscigatu — timpu, carele bine folositu, este aurū, este viētia.

Acēsta este situațiunea de facia. —

Nota bene. Nu potemu a nu luā spre seire chiar la acestu locu, cumca onorabil'a nōstra bețrana din Brasiovu, „Gaz. Tr.“ luandu si ea notitia despre nōu'a atitudine a deputatoriloru nationali, o condamnă simplu si iute, ca pre un'a ce — „*va potē sē strice multu, sē devina chiar funesta pentru caus'a nationale romana — sē în Transilvania.*“

Firese, spre a motivā acēst'a, aduce cāte de tōte verdi usate, dupe cum i este daten'a, dupe cum este chiar naturalu omeniloru, cari în viētia lorū nici candu n'au invetiati a apretiu evenimentele si faptele în realitatea lorū si nessleru logicu intimu.

Pana si de retragerea lui *Mileticiu*, *Politu* si *Costiciu* se servescu ca argumentu, cari au preferitu „*a se desparti de colegii lorū si a remanē pre vechiulu lorū terenū.*“

Afle mam'a din Brasiovu, cā — chiar clubulu a remasu pre terenulu seu, si cā — *cei trei serbi inca au remasu, si — cā desi densii pentru intreruptele comunicatiuni nu se potura infacisā la conferintie în Pesta, posteriormente inasa numai dlu Mileticiu se sprime în „Zastava“, precum cā nu pricepe bine „nōu'a tactica“ si — pōte cā densulu singuru nu o va adoptā, ci se va izolā.* —

Mai atinge drag'a mama din Brasiovu si despre aceea, cā — „*nōu'a atitudine — nu se pōte terminā decātu prin unu fiasco, care spre ori-ce alt'a, numai spre onōre nu va potē servē.*“ —

Prin acestu enunțiatu onorabilii de langa mam'a „Gazeta“ dovedescu celatant-minte, cā — *antaiu, nu sciu ce vorbescu, cā li curgu cuvintele din gura fora pricepere; ēr a dōu'a, cā — n'au nice ideia despre ceea-ce se dice onōre.*

Dēca domniele lorū mai dorescu sē i astināmu si sē mai stāmu de vorba cu ei, apoi ii rogāmu, sē se adopere de o *soliditate mai mare în cuyete si argumente.*

Nu vrēu acei buni barbati sē asculte de noi, cei de atāt'a ani nemediatu în lupta de dita si de nōpțe, cei-ce din propria-ni esperintia invetiaramu a conōsce importantia omenibru si a imprejurāriloru: — ei bine, cu ce dreptu si-aroga ei, din cuibuletulu lorū, o judecata decisiva asupra nōstra?!

Deputatii clubulu nationali de la Diet'a ungurēscă, totu o data ca creiatorii si sustienatorii partitei nationali si opositionali — *în fapta*, si nu cu mintiun'a, — dupe sutele de prebe ce au datu despre *fermitatea caracterulu lorū* si despre orientarea lorū chiar si între cele mai grele imprejurāri, măcar atāt'a ar fi dōu'a indreptati a pretinde de la politicastrii nostri de chilia si provincia, cā actele lorū sē fie cevasi mai bine, mai aduncu studiate, ēr nu numai ca — *pensele copiloru de la scōla.*

Budapesta, în 23 martiu n. 1875.

Par' cā intr'adeveru si altissimulu locu insusi au ajunsu la conosciintia marelū *morbu sociale*, ce s'a dezvoltatu în mesura atātu de ingrositoria sub timpulu erei nōue, a morbulū *memorabilitatii publice*, chiar si în cercurile principali de statu.

Deducemu acēsta imbucuratoriā credintia din faim'a ce ni o aduce „*Tagblatt*“ din Viena, în nrulu seu de ieri, care faima suna, cā *marsialabulu supremu de curte* a adresatu notificatiuni cātra consiliarii intimi ai MSale, principii *Iablonowsky* si *Sapieha*, cātra Dr *Giskra* si camerariulu imperiale *Borkowsky*, prin cari li descopere *displacerea* Monarchulu asupra portării lorū ca membri ai consiliulu de administratiune la întreprinderea drumulu feratu *Loovia-Cernauti* si li întredice intrarea mai de parte la Curtea imperatēscă, ēr pre *Sapieha* specialmente lu-avisēdia asi cere demisiunea dela postulu de presiedinte alu Dietei Galitiane; precandu în același timpu postulu presiedinte alu curții de jurati în Caus'a lui *Ofenheim*, b. *Wittmann*, si procurorulu publicu b. *Lamesan*, prima decoratiunea corōnei de feru, clas'a a III.

Este cam de multu, decandu nu s'a mai observatu de la locula celu mai naltu în Austro-Ungaria — *condamnandu-se în modu demonstrativu vitiulu si onorandu-se moral'a si virtutea.* — *Tiene Dōmne totu asiā!* —

Sambat'a trecuta ni se comunicā oficialmente urmatori'a charti'a:

Nr. ²⁹⁶/_{90 accl.}
Dela Consistoriulu aradanu — *Magnificulu d. Vic. Babesiu, asessore consistoriale în Pestu.*

Statutele Reuniunei generali a invetiatoriloru romani confesionali gr. or.

din dieces'a Aradului, ce s'au votatu în adunarea generale a invetiatoriloru, tinenta la 20 aprile 1872 sub presiedintia Magnificentiei Tale, consistoriulu prin acēst'a le aprobā pre bas'a testulu ce s'au publicatu în fōia „*Albina*“ nr. 52 din 2/14 iuliu 1872, si Te insarcina ca pre presiedinte, sē despuni celea de lipsa, ca Reuniunea sē intre în viētia si sē continue functiunea.

Aradu, din siedintia consistoriale a senatulu de scōle, tinenta la 13/25 februaru 1875. *Andrieu Pappu mp.* vicariu episcopescu

Va sē dica, dorintia de aprōpe *trei* ani a multimei de invetiatori nationali, specialmente a acoloru de a drēpt'a Muresiulu si de la Crisiuri, — *ēta se implinē*; se implinē, precum am disu noi celoru ce mai vertosu în decursulu anulu 1873 necontentitu staruiaru si se nelinisciau, — *la momentulu possibile si potrivitu.*

Cu multa rabadre — *ajunseramu si acestu momentu.* Semnu cā — *cu intieptiune, constantia si — multa rabadre — tōte se potu ajunge.*

Nu ne indoimu, cā la rondulu lorū se vor aprobā si statutele adunării generali a invetiatoriloru din partil: *banatece* ale aceleiasi diecese aradane. Cēea-ce inasa nu ne va impedeā, a încercā tōte, pentru d'a fusionā ambele Reuniuni într'un'a. Astadi si asiā este epoc'a fusiunāriloru. —

Si acum, dupe-ce statutele amintitei Reuniuni a invetiatoriloru nostri din dieces'a Aradului ni se redicaru la valōre legale, subsemnatulu, pe temeulu §-lui 30 alu acolorasi statute, luandu în considerare si conclusulu nr. 13 din protocolulu adunării generali constituitōrie, crede a coresponde detorintiei sale

A n n u n c i a n d u

Adunarea generale de estimpu pe *joi dupa santele pasci ale nōstre* si pof-tindu la acea adunare cu totu respectulu atātu pe domnii membri, dejā inscriși si resp. numiti, cātu si pre totu zelosii binevoitori, cari de acil înainte ar dorē sē fie inscriși de membri.

Cu o cale prin acēst'a se provōca *comisiunile* dupe același mai susu citatu protocolu — sub I. II. III. si IV. esmise, ca sē caute ori si cum a se intrunē si a satisfacē insarcinării ce au luatū, pentru ca la adunarea generale sē si pōta presentā reporturile si resp. elaboratele.

Er domnii membri ai comitetulu alesu totu cu ocașunea adunării gen. dela 1872 sunt rogati, a-mi face prin epistole conosciute dorintiele lorū în privintia timpulu, precandu sē se convōce adunarea Comitetulu.

Budapesta 8/20 martiu 1875.

V. Babesiu,
presiedintele Reuniunii

1. Vicariulu Ioanu Para.

Episcopulu de pia memoria *Ioanu Bobu*, vedindu cā dieces'a sa e prē mare, estindindu-se preste tōta Transilvania si partile impreunate cu ea, s'a rogatu de Inaltele locuri, ca acelea sē se indure a creā una episcopia noua gr. cat., la care sē vina si parohiele romanesci tinentōrie de episcop'ia rutēna a Muncaciulu, dar — capetendu resolutiune negativă, a midilocitu nu numai redicarea alorū patru vicariate episcopesci în locuri departate de resiedintia episcopescă, asiā: în *Fagarasu*, *Hatiegu*, *Naseudu* si mai tardiu în *Simleulu Silvaniei*, ci a esoperatu totu-odata si dotarea acestor'a, si anume a celoru trei de antaiu din fondulu religiunei, ēra acestui din urma din cass'a statulu, dotandu-se fiacare cu cāte 300 fl. m. c. anualu, cam pre la anulu 1786.

Pentru Districtulu Naseudulu, ¹⁾ respective pentru întregu regimentulu romanescu de granitia nr. 17, fū denumitu de Vicariu foraneu episcopescu *Ioanu Para*. Acost'a, dupe cumu am aflatu, — s'a nascutu în comitatulu Hunedorei. Studiele teologice le-a facutu la Universitatele Vieni, ca alumnū alu seminarulu catolicu numitu *Paznaneanu*. ²⁾ Din pucinele scrisori si corespundintie, ce am aflatu, m'am convinsu, cumca a fostu nu numai unu

preutu mare, indiestratu cu cunosciintiele necesari, ci si unu *romanu zelosu si infocatu*. Relatiunile sale, compuse parte în limb'a latina, parte în cea germana, atātu cātra comand'a regimentulu, cātu si cātra suprem'a prefectura de arme, cuprindēu o multime de nedreptāti, ce se faceau granitāriloru din partea oficeriloru militari, între cari erā si nepromōverea individiloru romani calificati la rangulu de ofiēri. Aceste întrepuneri i-au casigatu multi inimici, si prin intrige s'a dusu lucrulu pana acolo, de episcopulu Bobu a fostu necesitata a-lu stramutā ca vicariu la *Fagarasu*, unde a remasu pana la a. 1807, candu s'a promovatu la demnitatea de canonicu în capitolulu dela Blasiu, redicatu si dotatu de eppulu Bobu.

În cele besericesci inca a aretatu zelu mare. Mai alesu s'a întrepusu pentru escindarea de portiuni canonice din teritoriale comunali si pentru dotarea preutilorū în modu corespundictoriu, dorere fara nici unu efēptu, de-ōra-ce nu potū esoperā nici baromu escindarea numitelorū portiuni canonice în sensulu rescriptelorū imperatēscii din anii 1783 si 1777, comunicate cu ordinariatulu episcopescu din partea guvernulu transilvanu în 22 iuniu 1780 ³⁾ Singuru pentru Naseudu a castigatu ceva, si anume dupe

unele scrisori energice, asternute pre calea ordinariatulu la Prefectura supra de arme, a castigatu cas'a, gradin'a si sesiunea lui *Antoniu Lupulu*, (Farkas.) de portiune canonice si casa de locuintia pentru parochulu si vicariulu, ceea ce i-a fost posibilu pentru aceea, de-ōra-ce numitulū proprietariu morise fara eredi si asiā sesiunea lui deveni vacante dupe sistem'a de atunci, si se potū darul de cātra superioritatea respective dupe placu. Acestea si astadi se folosescu de cātra Vicariulu. ⁴⁾

Îndata dupe castigarea casei s'a si mutatū în ea, o a mai largtu cu veri dōue ehille, a încungieratu gradin'a cu gardu, resedindu în dens'a pomi si meri, din cari pana în dilele mele au sustatu veri trei si sustau pana astadi, numiti fiindu „*merii lui Para.*“

Atāt'a am aflatu despre acestu bravu vicariu, care firese a fostu scurtu timpu în

⁴⁾ Ar fi de interesu mare, dēca autoriulu ar fi decopiatu actulu întregu si l'ar fi adausu, cāci astadi se si semte necesitatea lui si ne ar scōte din o perplexitate, în care am cadiutu dejā. Autoriulu dice, cā cas'a, gradin'a si sesiunea s'au datu pentru vicariulu si parochulu. Ce va fi dacă comun'a Naseudu va avē parochulu seu afara de Vicariu? Sēu de cene se tiene de presente cas'a, care s'a renovatu si s'a întretienutu de cātra regimentulu întregu si care astadi în cartea funduaria e intabulata ca casa parohiale a comunei Naseudu, fara ca cei competinti sē se fi ingrititu sē nu-si pērdā titulu de dreptu?! **Not'a Tramitiatorulu.**

Naseudu. Betranii si anumitu invetiatorulu normalu *Constantinu Georgitia*, mortu în 1850, în etate cam de 80 ani, spunea, cā de la natura atātu eră de infocatu, cātu candu erā necasitu si amaritu de ceva se ducea la campu si se preamblē ore întrege cu capulu golu, nevoindu a schimbā măcar o vorba cu ceneva. În atare stare l'a întempinatū odata comandantele de regimentu, si voindu a schimbā vorbe cu dinsulu i-a disu: „*Dā-mi pace, cā sum necasitu pana la morte si n'am voia a discursā, osebitu cu aceia, cari totu sapa sub menē.*“

Cene ar fi fostu antecesorulu lui nu am potutu aflā din acte, inse invetiatorulu amentitu mai susu mi-a spusu, cā inaintea lui a fostu în Naseudu unu protopopu cu numele *Nasodi*. Candu s'a infintiatu acestu protopopiatu aici, de securu nu seie; se crede inse cā dupe infintierea ⁵⁾ institutulu de

⁵⁾ Infintierea institutulu de granitia se dētia dela 1763, ēr la anulu 1739 se afla între archidiaconii, ce au participatu la sinodulu din acela anu. *Athanasius*, archidiaconu Neseudensis; prin urmare s'a infintiatu cu multu mai înainte de cātu institutul de granitia. Asemenea I. Para, candu s'a denumitu de vicariu, erā dejā protopopu în Naseudu, si ca atare a lucratu impreuna cu *Fizkuti*, protopopulu Bistritiei, forte multu pentru alegerea lui Bobu, indemnandu-lu chiaru si la candidare. A se vedē Actele sinodali de I. M. Moldovanu t. II. p. 86 — Acte si fragmente de T. Ci-pariu p. 183. **Not'a Tramitiatorulu.**

¹⁾ În tōte actele oficiose Vicariatulu se numescu a Rodnei si nu a Naseudulu; ar' fi de insemnatate deci chartia de denumire de s'ar aflā. **Not'a Tr.**
²⁾ Dupa autografi'a lui Bobu a studiatu în „S. Babara.“ — Vedi acte si frag. p. 27. **N. Tr.**

³⁾ Datulu acest'a arēta, cā acest'a nu potē sē fia anulu infintiatii vicariatulu, ci acēl'a s'a infintiatu mai înainte. **Not'a Tram.**

O rectificare.

Amintirăm în nr. precedent de servațiunile lui „P. Lloyd“ la adoptat a tenuta a clubului deputatilor nati- ali; dar n'am atinsu si despre espectorati- le incidentali in contra lui Babesiu si in tra autonomiei nostre bisericesci. Acestea le am ignorat in foia nostra, pentru ca se rectificam la locul lor propriu.

Deci în nr. de domineca deminția a lui „P. Lloyd“ cetim urmatoriile:

Oncabile dle Redactore!

Eu nu-mi potu permite a dubita, cumca retinutivile dvostre asupra conlusului partitei sionalitatiloru in stimabil'a foia matutina a nostre din 17 a acesteia — sunt din cugetu nosu si ouestu, prin urmare ca, intru catu acelea s'ar fi strecuratu erori, ce ar paré sificate, de a aduce intr'o lumina falsa vr'o rei'a persona séu chiar vr'o corporatiune blica mai mare, — condusi de acelasi cu- tu seriosu, veti d'a locu rectificatiuniloru vi s'ar presentá in acésta privintia.

Din acésta consideratiune, desu eu din opri'a mea esperintia pré bine aci, cumca bliculu celu cultu conóce special'a valóre areloru fora mesura, ce la fie-care ocaziune manifesta fora tóta sfiel'a in contra per- nei mele si in contra organeloru nationali, totusi in casulu persinte mo semtu indem- tu, a Vi propune dóue reflesiuni, resp. sificatiuni obieptive, precum:

Antai: Articululu dvostre dice: „Babe- acuma celu pucinu nu va mai intreprende caletori prin granit'a militare sub titlulu de impotentiatu alu Imperatului.“ — Socotu, nu este cu potintia, ca dvóstra dle Redac- re ca membru alu Dietei, dimpreuna cu re- tatorii dvostre dela Dieta — nu vi adu- ti a minte, cum eu atunci, candu dlu fostu ministru, c. Iuliu Szapáry, mi-a facutu acésta putatiune in Dieta, i-am respins'o in data pe o „scornitura sarbeda“, mai de parte m acelasi d. ministru la acea ocaziune s'a ragiatu, a dovedí afirmatiunea sa printr'o misiune investigatoria, ér in casulu déca sta doveda n'ar succede, a-mi dá satisfac- nea cuvenita in Dieta. Acum observu, ca atunci si pana astadi dlu ministru a evi- tu cu staruintia a mai atinge acésta cauza, car ca de atunci trecura 14 lune si comisi- are a investigatória de multu si-a terminatu éra! Binevoiti a consultá diariulu Casei si veti convinge ca este asiá; intrebatu mai aliá pre la toti membrii Casei, séu intre- tu chiar pe dlu c. Szapáry, si ve veti con- age, ca — astadi nime nu se gasesce, ca se i creda acea fabula! Ér dvóstra o citati ca o *facta positiva*. Eu credu ca — fora cu- tu.

A dóua: In articululu dvostre se face o imputatiune autonomiei nostre bisericesci a tocmai publicat'a proscriptiune a unoru ti romanesci de scóla.

Dar insa — cine va considerá mai de aprópe acele *cinci* cárti escuminate prin mi- nistoriu, va trebui sé observe, cumca acelea tóte s'au tiparitu in strainetate de cátra par- ticulari; ér cine se va informá despre impre- jurári si mai de aprópe, va afía, cumca nici un'a din acele cárti n'a fost supusa la cen- sur'a si control'a autonomiei nostre bisericesci, si — cumca nici un'a nu este formalmente admisa prin autoritátele autonomiei nostre in care-va scóla ca *carte obligata de propunere!* Intrebuintiarea privata n'o pote insa opri nice autonomi'a bisericesca.

Budapesta, in 20 martiu 1875.

Cu totu respectulu —

V. Babesiu
deputatu dietale.

Diet'a Ungariei.

In siediint'a Casei reprezentative de luni, 15 l. c. sub presidiulu ordenariu, dupa cele formali si dupa presentarea mai multoru ra- pórté comissionali, urma ordinea de di: *contin- uarea desbaterii speciali asupra proiectului de bugetu pro 1875.*

Inceputulu s'a facutu cu desbateré asu- pra bugetului ministrului de honvedu. In decursulu discussiunii nu s'a ivitu nimica in- teresante si asiá sum'a preliminarata s'a votatu fora dificultáti.

Urmá apoi bugetulu ministrului de in- terne.

Aci s'a provocatu discussiune mai inde- lungata la subventiunea pentru teatrulu ma- giaru din Budapesta, la spese impreunate cu gendarmari'a transsilvanéna si la prelimina- riulu pentru salariéle comitiloru supromi, ér celelalte pusetiuni se votara dupa cum s'au fost preliminaru.

B. Orban a fost celu ce a propasu, sé se reduca numerulu comitiloru supremi si asta-feliu mai multe comitate sé se subordi- nedie unui si aceluasi comite, de óra ce si asiá cerculu de activitate a acestora se reduce mai la nimica. — S'a respinsu inse acésta propu- nere, cáci min. interneloru C. Tisza, promise ca va medilocí sé se largésca cerculu de acti- vitate a comitiloru supremi. — Astu-feliu se votara 251.885 fl.

Totu B. Orban provocá discussiune si la votarea preliminarului pentru gendarme- ri'a transsilvanéna, accentuandu anomal'a, ca gendarmii stau sub comand'a ministrului de resbelu comune. — La aceste min. de la interno respunse ca sustinerea acestei insti- tutiuni provisoriamente este necessaria, dar promise ca nu va intrelasá a medilocí ca gen- darmari'a sé depinda pe viitoriu numai de la ministeriulu magiaru si peste totu si in tóte sé represente eschisivismu statulu ma- giaru. — Astu-feliu se votara 386.000 fl.

In privint'a teatrului magiaru din Bu- dapesta a provocatu discussiune A. Bethy,

cerendu o subventiune mai mare de la statu si numirea unui intendante abile, cáci numai astu-feliu se póte asteptá regenerarea mate- riale si spirituale a acestui institutu. — S'a respunsu la aceste din partea ministrului de interne, ca subventiunea cam de 180.000 — 200.000 fl. nu este ne-insemnata, ba dora chiar suficiinte, dar reulu jace in administra- rea cea rea; de aci promise, ca va sé-si casti- ge informatiunile necessarie, si ajutorandu dupa potintia regenerarea teatrului, va dis- pune si o adeverata si rigorósa controla in administrare. — Astu-feliu se votá si subven- tiunea de sub intrebare.

Urmá apoi desbateré asupra bugetului ministrului de justitia, primindu-se mai multe pusetiuni fora dificultáti si remanendu con- tinuarea pentru siediint'a viitoria.

La fine min. finantielu, C. Széll, pre- sentá unu proiectu de indemnitate pe o luna de dile.

Siediint'a se redica. —

In siediint'a de marti, 16 l. c. sub pre- sidiulu ordenariu, dupa cele formali se comu- nica din partea presiedintelului, ca br. G. Kemény si-a depusu mandatulu de deputatu, fiindu denumitu de secretariu de statu in mi- nisteriulu de interne. Comunicatulu acest'a se luá la cunoscintia si se dispuse alegere noua in Alba-Iulia.

Urma ordinea de di: *continuarea desba- terii speciali asupra bugetului pro 1875.*

Mai antaiu s'au votatu pusetiunile res- tanti din bugetulu ministrului de justitia.

Cu privire la personalulu ajutatoriu de la tribunalulu supremu si de la tablele re- gesci din Budapesta si Tergulu-Muresiului s'a primitu propunerea comisiunii finantieli, ca adeca sé se reduca, votandu-se inse solu- tiunea si pentru cei amovandi de la postu pe cele de antaiu patru lune ale acestui anu.

Cu asta ocaziune promise min. de jus- titia si presentar'a cátu de curendu a proiep- tului de lege pentru reducerea tribunalielu judecatoresci.

Dupa aceste s'au votatu fora dificultáti mai multe pusetiunii din bugetulu ministru- lui de comerci, dupa ce min. de comerci, br. L. Simonyi, dechiará, ca primesce reduce- rile propuse de comisiunea firantiale.

I. Helfy si-sprime cu asta ocaziune pa- rerea de reu, ca ministeriulu de comerci nu se impreuna cu celu de comunicatiune, cáci si prin acésta s'ar medilocí economisári insem- nate. — La aceste din mai multe párti s'a accentuatu, ca o atare impreunare ar produce numai daune séu in o parte séu in alt'a.

Siediint'a se redica. —

In siediint'a de mercuri 17 l. c. sub pre- sidiulu ordenariu, dupa cele formali presie- dinteles comuna ca E. Horn este denumitu de secretariu in ministeriulu de comerci si

asiá si-a depusu mandatulu de deputatu. Co- municatulu se luá la cunoscintia si asiá se va escrie alegere noua in comitatulu Nitrei.

C. Tisza presenta unu proiectu de lege, prin care terminulu de inscriu a alegatori- loru — cari n'au potutu inca so'vi pan'acú darea conforme §-loru 12 si 108 din artiel. de lege XXXIII. din 1874 — sé se fissedie pe 15 aprile a. c.

A. Trefort presenta unu proiectu de lege despre pansionarea invetiatoriloru.

Ambele aceste proiecte se vor tipari si pertraptá.

Dupa aceste s'a desbatutu si primitu fora greutáti intregu bugetulu ministrului de comerci si s'a inceputu si desbateré asu- pra bugetului ministrului de comunicatiune.

I. Madarász provocá o discussiune mai indelungata la pusetiunea „50.000 pentru re- dicarea diferitiloru rami de economia.“ Elu se planse adeca, ca la institutulu economicu din Magyaróvár nu este respectata limb'a ma- giara din destulu. — Ministrulu L. Simonyi inse promise, ca va grigi, ca sé se delature ori ce nemultimiri, si asiá se votá si asta pusetiune.

Cu aceste siediint'a se redica. —

Diet'a tieréi a mai ténutu inca *cinci* siediintie meritorie nainte de feriele de pe pasci. In aceste siediintie s'au desbatutu cu cea mai mare iutiela si superficialitate si s'a votatu intregu bugetulu pro 1875 si anume inca celu a ministrului de comunicatiune si a celui de finantie.

Insemnamu din aceste desbateri doue momente: Ministrulu de comunicatiune fece promisiunea, ca va pasi cu tota rigorea con- tra amplotiloru ce se tienu de elu si nu sciú inca limb'a magiara; ér min. finantielu dechiará ca elu se indetulesce de ocamdata cu o redicare mai moderata a dáriloru decátu cea aperata de elu insusi iu proiectele lui Ghiczu.

S'au mai desbatutu in aceste siedi- tie si s'au votatu: legea de indemnitate pana la finea lunei aprile, o conventiune postale si novel'a lui Tisza la legea electorale.

Atragemu atentiunea onoratoriloru nostri cetitori asupra explicárii ce se dede legii electorali prin proiectulu de lege novelaria presentatu prin C. Tisza si primitu de Dieta.

In urm'a acestei explicárii legiferate dejá: *Toti cetatiunii ce nu s'ar fi potutu inscrie intre alegatori din cauza ca n'au solvitu darea din anulu trecut, potú sé cóna de la comisiunea centrale ca sé-i inscrie intre alegatori, daca pana la 15 a prile a. c. n. vor solvi darea res tante din anulu trecut.* —

antia, ténendu-se valea Rodnei mai ina- te de Protopopiatulu Catinei si vice-pro- popiatulu Sieutiului dupa impartirea din impurile acelea, in cari unu protopopu avea a unu vice-protopopu subordinatu si câte 10—15 de comune besericesci, adeca câte un comitatu intregu, si dóra chiar Naszodi fost celu de antaiu si mai pre urma pro- popu. —

II. Vicariulu Halmagyi.

Succesorele lui Para a fostu Halmagyi. despre loculu nascerei acestui vicariu, cum despre institutulu seminariéle, in care a solvitu sciintiele teologice, n'am potutu a. Din scriisorile sale si deosebu din cores- pondintiele sale cu comand'a militare con- didu, cumca a fostu unu omu tare piú si re- giosu, fiindu ca in acelea citá tessuri in- age din S. Scriptura si S. Parenti. Asiá in- te altele am afiatu unu respunsu a lui, datu tra comandanteles regimentului in obiectulu unu canonu in bani, datu de unu preutu in anulu marturisirei unui penitentu care potendu-lu platí s'a plansu la capitanulu de compania. Acestu respunsu érá compus cam a trei cóle, cu citatiuni din s. scriptura si tra- tiune, o disertatiune dogmatica intréga, ca- a trecea preste meritulu obiectului si nu tatienea unu respunsu categoricu, ca óro ratu este preutul a dá unu peritentu a canonu ceva ce nu se póte implini, cumu

suntu de es. si banii, cari nu-i are omulu totu de a un'a.

Acestea, apoi o melancolia, de care érá cuprinsu, retragerea totale dela ori ce socie- tate cum si petrecerea de a pururea in casa — afara de candu mergea la beserica — au adusu pre oficiarii stabili la acea supunere cu totulu ratecita, ca i-ar fi stricata mentea. In acea supunere s'au intaritu si prin o *facta intem- plata* dupa spus'a invetiatorului Georgitia intr'o domineca, in carea a ténutu o cuven- tare cam confusa despre S. Treime si re-in- torcandu-se acasa s'a descultiatu si asiá a trecut prin canalulu morei la unu pamentu ce érá indreptu cu gradin'a vicariéle si se tienea de acésta. In urm'a acesteia au rogatu pre episcopulu Bobu, ca sé-lu stramute de aici si sé de numesca pre Ioanu Nemesiu, carele fusese si capelanu castrense in espeditiunile franceze dela a 1793 pana la 1801, adeca pana la inchisarea pasci dela Campo-formio, si pre atunci se afía fara aplicatiune, petrecandu in Mocodu la capitanulu romanescu Mehesi. Episcopulu a datu crediementu scriisoriloru oficiariloru si indata a si datu ordinu vicariu- lui Halmagyi, ca sé deé in séma si sé trans- puna tóte lui Nemesiu, pre care l'a si denu- mitu de administratoreles vicariatului, ér dinsulu sé se duca la Blasiu. Vicariulu s'a opusu, scriindu episcopului, ca elu nu-si va lasá statiunea fara procesu formalu si dejude-

care, fiindu ca cele aretate despre elu sunt numai calumnie. Episcopulu remanendu pre- langa ordinulu seu, a scrisu comandantelului de regimentu, ca sé-lu tramita la Blasiu es- cortatu de duoi oficiri.

Vediendu acésta vicariulu nu s'a opusu mai multu, ci a paresitu Naseudulu de buna voia. — Dupace a ajunsu in Blasiu si si-a fa- cutu curtenirile sale la episcopulu si ceialalti, s'a inviatu a locu intr'o chilia in manastire, unde érá prevediutu cu tóte cele de lipsa. Dinsulu s'a supusu la tóte, s'a ocupatu cu ce- tirea cártiloru, cu mergerea la beserica in tóte dilele, si intru tóte a aretatu o portare modesta. Episcopulu si toti s'au convinsu, cumca cele aretate in contra lui au fost ne- adeverate si cumca scopulu li-a fost numai sé scape de elu si sé capete pre Nemesiu, care inca a contribuitu multu la acésta prin intrigele tie- sute impreuna cu oficiarii in contra vicariului.

Dela betrani si in specie dela desu amentitulu invetiatoriu am auditu, cumca melancoli'a, despre care am diu mai susu, i-a causat'o o sora a sa ce o tienea prelanga sene, carea — fiindu impregnatu de unu Pantelemonu Vasilichi, si nascú unu pruncu nelegiuitu. Acésta intemplare atáta a necesitu pre vicariulu, care érá unu omu piú si religiosu, cátu plan- gea in casa óre intregi si nu voia a vorbi cu nime. Se dice ca amentitulu Vasilichi a fost coruptu cu bani de catra intrigantii si inimicii

vicariului, ca sé inieles pre biet'a fetitia. Acésta *facta ruginat'ia* s'a potutu usioru intemplá fiindu ca acel'a érá unu omu fara morala si caracteru unsu cu unsóre de dracu; a fost pe- depsitu mai de multe ori cu nuiele pentru falsificare de subscrieri si in specie pentru ca subscriea numele oficiariloru pre pasaportele, ce le dá elu grantiariloru, ca sé póta merge in Moldova; a une ori a fostu pedepsitu si cu betie, mesurandu-i-se câte odata si câte 100. L'am ingropatu eu in a. 1848 in etate aprópe de 87 de ani, dupa cumu mi-a spusu elu in vér'a anulu aceluia.

Halmagyi a romasu in Blasiu pana la anulu 1807, candu redicandu-se capitulu din Blasiu si provocandu-se vicariulu Fagara- siului, Ioanu Para, la demnitate de canonicu, érá s'a denumitu de Vicariu, a Fagarasiului, unde apoi a si moritu.⁶⁾

(Va urmá)

⁶⁾ Tempulu decandu si candu a foste vicariu Para, canlu s'a stramatatu si pana candu a fostu Halmagyi nu este constatatu de autorulu; spre com- pletare ar fi de doritu ca cei ce posedu date des- pre acésta sé suplínésca lacun'a. Candu a inceputu Nemesiu activitatea inca nu e precisu; se veda inse a fi a. 1801 séu 1802. N. Tr.

Despre celebrul nostru pictore acad. Nicolau Popescu,

„L'Observatore Romano“ din Roma, in nrul seu 58 din 12 martie, sub rubrica „Cronica cittadina“ — er ni aduce o notitie, carea ne face să ne mandrimu și bucurăm de triumfulu artei și capacității acestui bravu artistu romanu.

Dlu N. Popescu tocmai terminase, dup' o mititica fotografia — *tipulu*, in marime ceva mai mare de câtu cea naturale, a renumitului presedinte alu Republicei Argentine Dr. Nicola Avellaneda, — candu barbatii amatori de arte din Roma, cei-ce de comunu cercetădia localitățile de studia ale artistiloru mai renumiti, ochindu oper'a escelentmente succoasa, atraseră atentiunea publica asupra ei și feceră, de dlu Popescu deveni erasi obiectulu admiratiunii și laudei generali.

Tabloulu este laudatu nespusu, atâtu peste totu, adeca in totalitatea sa, câtu și in tôte specialitățile, pana la cele mai mize minutiosități, și valoarea omului nostru este redicată la culmea perfeptiunii. Eța oităm testulu in originale :

„Il valente pittore rumeno sig. Nicola Popescu, del quale l'anno scorso lodammo, con sincere parole di ammirazione, un bellissimo ed originale quadro rappresentante Cristo nel sepolcro ed ora collocato in una chiesa di Transilvania, ha in questi giorni condotto a termine un altro egregio lavoro, che per cortesia del bravo artista abbiamo potuto visitare nel suo studio al palazzo Mazio, in via della Scrofa.“

„È questo un ritratto ad olio, della grandezza poco più del vero, tratto da una semplice fotografia, ed assai pregevole per la verità dell'espressione e l'effetto del colorito. Rappresenta il Presidente della Repubblica Argentina, Dr. Nicola Avellaneda, ed i nobili ed accentuali lineamenti di questo signore sono con tanta arte dipinti, che certamente non avrebbe potuto farsi meglio, avendo dinanzi a sé la figura originale. L'espressione del guardo e di tutto il volto, la severa moenza del capo, lo spiccato atteggiamento del corpo e molto più il colorito proprio delle carni presentavano necessariamente all'artista gravissime difficoltà, non avendo questi a sua disposizione che un piccolo ritratto in fotografia. Ma ogni difficoltà è stata vinta con imparaggiabile valentia: il ritratto del Presidente Argentino ha una vivezza incontrastabile, e non può esser che felicemente indovinato anche in tutti quei piccoli accessori, che la fotografia nasconde o dà imperfetti.“

„Ci ralleghiamo perciò pubblicamente coll' esimio sig. Popescu per questo nuovo saggio della sua grande intelligenza dell'arte; ed in lui ammiriamo non solamente l'artista che sa far risplendere ne' suoi quadri il genio della composizione ideale, ma quello altresì della natura e della viva realtà che sa perfettamente ritrarre tutti i pregi ed il bello originale.“

Atât'a suscitatu organu oficiale alu Santulu parinte din Roma.

Noi din parte-ni, aducendu aceste a conosciint'a onoratului publicu romanu, carele de buna sēma este partasiu a gloriei fiului seu, nu potemu decâtu să multiamimu d-lui pictore Nicolau Popescu pentru onōrea și bucur'a ce ni face totu meru.

Si — fiindu că fōi'a din Roma ni dede ocaziune imperativa, d'a vorbi erasi o data de bravulu nostru pictore Popescu, ne sentim indetorati cu o cale a ni aduce tributulu reconosciintei și pentru unu mare triumfu, seceratu prin artea sa — pre pamentulu Romaniei libere.

Dlu Popescu anulu trecut 1874 mai intregu l'a petrecutu in *Tergulu-Jiului*, județulu *Gorjiu* din Romania-mica, ocupatu cu sugrafirea biseriei noue din acea capitale a numitului districtu. Dejă pe la lun'a lui optomvre, candu oper'a artistului nostru se apropiă de — inceputulu completării și incepea a-si face efeptulu impresiunii in privitori, lumea de juru imprejuru implea spaciile acelei biserie, pentru a se indulci de incantatori'a vedere! Tramisu-ni-s'au atunci de unii boieri teneri, admiratori ai artei versuri ce cantau redicandu pan la ceriu glori'a penelului lui Popescu! Mai tardiu, in decemvre, ni s'a comunicatu autenticamente — *actulu publicu* prin carele fruntasii urbei si-respicara judecat'a si reconosciint'a pentru opulu terminatu.

Noi, desi din anima dorim multa lauda fierări demnu romanu, totu am socotitu că cele ce se descarcu cu atât'a abundancia asupra d-lui Popescu, ar fi cam pré multe și asiă pana astadi n'am luat nice notitie de ele, dar am respusu amiciloru ce intetiau publicarea, că — ocazialmente vom publică spontan'a adresa a Tergu-Jiueniloru cătra pictorulu nostru; deci

ēca acea Adresa:

Domnule pictoru! Fericit'a ocaziune ce am avutu d'a vedē artea picturei, espusa prin penelulu D. Vōstre, cu privilegiulu lucrării ce ati terminatu cu atât'a demnitate și atât'a maestră la biseric'a cu patronagiulu santulu Constantinu și Elena din acestu orasiu, ni impune una datorintia de consciintita, d'a Ve adresă aceste ronduri spre a Ve aretă perfect'a noastră satisfaciune. Nu lipsim totde o data a vi maritristi, că D. Vōstra cu sentimentulu de Romanu, v'ati desbracatu de ori ce interesu materialu și ati dotatu orasiulu Tergu-Jiului cu unu monumetu care peste secolu va vorbi despre artistulu romanu, a cărui bogafia in artea picturei face fala natiunii romane. Raphaelu, privindu dela inaltimea positiunii sale tabloulu Dumnedierei, ce ni-ai lasatu pe bolt'a biseriei nostre, va traseri de bucuria și ve va binecuventă ca pre demnulu și abilulu seu urmasiu; ēra noi veseli si fericiti de a fi consangeni D'Vōstre, multiamindu-vi, ve și dorim succesulu celu mai mare pe calea ce ati apucatu. Ddiu se ve fie intr'ajutoriu si se ve protēga.

Primiti, Dle Pictore incredintiarea despre distins'a noastră consideratiune, ce totu de un'a ve vom pastră.

Urmēdia 36 de subscriptiuni ale fruntasiloru urbii, apoi clausul'a de adevērire si cu sigilulu primariei *Tergu-Jiului* din Gorjiu de datu 5 dec. 1874, nr. 1551.

Romania.

In fruntea acestei rubrice inseramu asta data urmatoriulu avisu importante, ce cu placere cetimujin fruntea „Trompetei Carpatiloru“ din Bucuresti nr. 1187.

„Ori-care Scōla roma nēsca de măcar unde, cum si ori-care Societate romanēsca literaria, ori-ce Cercu, orice Casina romanēsca, afara din statulu romanu, au dreptu să primēsca gratuitu „Trompeta Carpatiloru,“ fora să plătēsca nici chiar portulu diurnalului; o simpla cerere este destulu.“

Cesaru Bolliacu.

Salutăm din anima acēta generositate nationale si am dori să fie mai multe alte foi nationale in stare d'a urmā asemenea. Pana acuma, pre câtu scim „Romanulu“ a fost carele mai vertosu a escelatu prin atare zelu și sacrificiu nationalu, prin cari — nime nu s'a convinsu mai bine decâtu noi, ce multu s'a contribuitu la desvoltarea și chiarificarea culturi nationale.

Espeptoratiune mai multoru foi magiare, cu „Közérdek“ in frunte. in contra subventiunării gimnasiului romanu, resp. a biseriei de la *Santulu Nicolae* din Brasiovu de cătra statulu romanu, pre cum si facutele cu aceeasi ocaziune imputatiuni Romaniei, intempina din partea mai multoru diurna patriotice romane cele mai seriose si fundatie resfrangeri.

Cetitorii Albinei conosciu cestiunea, și asiă ne marginim a cită in acēta privint'a astadi numai din mai susu laudat'a „Trompeta“ a d-lui *Cesaru Bolliacu* urmatorielle:

„Organele unguresci pomenescu de căti-va secui cari ar fi respanditi prin doue judetie de munte de dincolo de Milcovu. Spunu că acēta mana de omeni ar fi persecutata in religiunea si in instructiunea nationale de cătra Statulu romanu.

„La unu asemenea sfruntatu neadeveru nu este putintia să respunda cine-va.

„Nici o persecutiune nu face statulu romanu. Grecii au templuri magnifice in totu Statulu romanescu, mai alesu la Braila și la Calafatu, in cari templuri este numai si numai limba grēca; au scoli mari intinse, numai grecosci, pe langa aceste templuri. Bulgarii asemenea au scole, comitete nationale in centrulu Romaniei. Ungurii au templu calvinu in centrulu Bucuresciloru. Ovreei si mai multu de câtu tôte nationalitățile de cari vorbirăm.

„In căte-va diumetăti de sate unguresci de prin *Bacau* și *Romanu* vinu preoti Unguri, cu limb'a lor, cu riturile lor, pe cari nu-ii supera nimeni. Nationalitățile straine, cum si culturile lor, sunt respectate de la tôte marginile Statului romanu pana in midloculu Capitalei unde pana si o „teke“ cu cimitir se administra de unu „hoge“ (Turcu?)

„Tolerant'a, liberalismulu Statului romanu facu pe acesti straini, carii gusta bunurile, se alerge din tôte părțile și se cēra

indignatu. Se resping cu sutele la tôte sesiunele Camerei, si se socotescu fōrte fericiti acei putini cari potu, prin indeplinirea tutuloru formeloru și formalitatiloru cerute pentru-ca unu strainu să dobendēsca drepturi politice in tiēra Romaniloru, să pōta adjuge la onōrea și fericirea, a se inscrie in listele cetatieniloru romani, unde dreptulu politicu și municipalu, se intinde din Palat pona la bordeiu.

A cui ar fi vin'a, dēca fiii unguriloru voru să invetie romanescu si vor să fie Romani in Statulu romanu? A cui ar fi vin'a, dēca romanismulu place unguriloru și se lepada pentru densulu de nationalitatea lor? — Faca si ungurii in Statulu austro-magiaru, ca Romanii să voiesca să fie unguri, să voiesca să invetie numai limb'a ungurēsca, si n'ar avē nimeni nimic'a de disu.

A pretinde inse, ca 4 milione de Romani puri, din Statulu austro-magiaru, să renege nationalitatea lor, religiunea lor și limb'a parintiloru lor — prin *fortia*, este o lupta stērpa din care ori-ce va esē, va fi totu in daun'a acelora, ce voru luptă pentru asemenea lucrū.

Transilvania și Banatulu, pana in Muresiu mai alesu, sunt ceea-ce sunt, si nu va fi nici o putere umana care să smintēsca natura lorū.

Celebreze Austro-Ungaria ori câtu va placē *Seculari'a* rapirei Bucovinei cu taierea capului Domnului ei. Bucurese jidanii de desnacionalizarea Bucovinei. Silēsca-se Austro-Ungaria să faca scōle numai nemptio-unguresci acolo. Tōte aceste sunt in vanu; natura lucrului se pōte ingatā pe din afora, dar in fundu remane aceiasi.

Statulu romanu ortodoxu este detoriu să sustina limb'a romana si Biserica romana ortodoxa pe ori unde se voru adă; si, dēca inca nu pōte să-si faca detori'a pe deplinu, si-o face pe câtu pōte. Si-o face in *Santulu Munte*, si-o face in *Macedonia* unde are siete scoli romanesci, si-o face pe partea drēpta a Dunării, si-o face și peste Carpati. *)

Cu sil'a nu pōte dā nimeni, si Statulu romanu dā numai unde i se cere. **)

„Dēca Ungurii de prin Moldova ceru ministeriulu ungurescu midlōce de intretinere de scōle, pe cari nu le au, reu face acelu ministeriu de nu respunde cereriloru. Dar asemenea cereri noi nu credem că s'ar putē face; pentru ca fiii unguriloru din Romania, ca si ai tuturoru nationalitățiloru eterogene si alophile, pana si fiii jidoviloru, sunt primiti de o potriva pe tōte bancele oricărui invetiamentu publicu, fora cea mai mica distinctiune, si se adapa toti cu fiii Romaniloru de o potriva in acelu invetiamentu admiratu de globulu intregu, de vienesu, de berlinesu, de muscalu, de englesu, de americanu, de turcu, de chinez. de indianu; in acelu invetiamentu care se numesce *investimentulu francescu*, transplantatu in tocmă in Romania si resfratu pe tōta intinderea ei.

„Eța pentru-ce nationalitatea romana este dulce, este cautata de toti; ēta pentru-ce program'a invetiamentulu din Romania se intinde peste tōta romanitatea, pana pe laturile Mediteranei.

„Statulu romanu este detoriu să ajute scōlele romanesci pe ori unde vor fi ele, fora să cercetēdie programele de invetiamentu ale Statuliloru sub cari se afa; . . . pentru-că nu desordine si anomalii cere Statulu romanu, ci ordine, supunerea la legile tierci, pe unde se afa aceste scōle romanesci.

„Astfelu dar, pe nedreptu gazetele unguresci se planga contra unui sentimentu naturalu, contra unei simpatii legitime a Statului romanu pentru toti Romanii de pe ori unde.

„Constitutiunea noastră care pune multe restrictiuni impamentenirei straini lorū de limba si de sange, nu pune nici un'a Romaniloru de pe măcar unde, care ar voi să devina *cetātiani romani* in Statulu romanu; ei n'au decâtu să arete că din parinti romani, si se trecu sunt indata in listele cetatieniloru Romaniei.

„Destulu acēta vorba, pentru acēta ideia.

Resfire-si-o fie-care in mintea lui, câtu va voi. —

Varietati.

(Metropolitulu Romaniloru — in clubulu liberaliloru!) Precure foile, ba pana si cercurile familiari — picantea sciore, că — metropolitulu romanu, *celu teneru*, celu de la Sibiu, s'a inscriu elu cu man'a sa, in *partit'a magiari liberali*, carea propriamente este a guvernului!

Noi — jaceamu morbosu, si — nu ni veni să credem. In fine „Hon,“ buletiaulu partitei — veni de adevēri, descoperindu totu o data antecedentii, ca de esplicare, de motive! —

*) Iertati să spunem, că — intr'o mesura câtu se pōte de mica! Numai chiar ca să nu se pōta dice — „nemic!“ — Red. Alb.

**) D'ar fi datu — unde i s'a cerutu de atâtea ori cu intēire, cu lacrimi in ochi! — Red. Alb.

Parintele metropolitu *Mironu Romanu* inca inainte de 5, 6, ani, ca protosino adeca cu mai pucinu daru de câtu astadi, profetitu — prin „Alf'β'd“ si prin programele electorale de la Chisineu, cumca — pōta se magiare de pana aci au să *dispara*, si să se *formēdie un'a „liberale“*, pentru *drēpta egalitate si fratietate*. Acuma, dupa ce pōteti să se implini, cum — botesatoriulu pōteti să nu mērga la Jordanu?!!!!

Noi din nenorocire — astfelu suntē dispusi, in câtu si asupra siodieniloru trebi să fimu serioasi.

Fie-iertatu metropolitulu *Ardeiu* și sea dicea, că — in politica de multe ori ce de mare folosu, să ne facem cam prosti. Rintele metropolitu *Mironu*, care ne tomēni să nu fie facutu contrariulu!

Ori cum, noi i dorim, ca clubulu intocarele a intratu, să fie intr'adeveru *celu prede sine*, cu *libertatea, drēptatea și egalitatea* anima. Binecuvēntările archipastoresci suntēmu convinsi că nu i vor lipsi.

Noi — tēnemu gata saculu golu esē — culegemu folōsele, de cari — vai ce multu trebuintia am avē! —

(*Multiamita publica*) Subscrisulū vintu esprime cea mai fierbinte multiamita acelu pré onorati dd. cari considerandu greutătē și neajunsele ce trebui să intimpinu — d'atmōrtea tatalui meu — intru continuarea dialorū, bine-voira maranimosu a-mi intințmana de ajutoriu dupa potintia. Acei pré d'ni suntu: M. *Andreica* cu 2 fl.; A. *Molvanu* cu 3 fl.; Teof. *Gerasiu* 2 fl.; B. *Chirtoiu* 1 fl.; Iul. *Hocmanu* 2 fl.; D. *Lōvy* 3 fl.; Iosif *Todea* 2 fl.; I. *Hocmanu* 1 fl.; S. *Medrea* 1 fl.; G. *Corchiesiu* 1 fl.; H. *Lōvy* 1 fl.; G. *Moraru* 1 fl.; Sig. *Lōvy* 1 fl. Er Dlu Sabastianu *Corchiesiu* pe fie care luna cu cāt. 2 fl.

Pentru acēta generōsa facta subscrisulū va fi totu deun'a reconoscatoriu si se niisut să devena accece se pretinde dela un demnu teneru in presintē. — Sibiu 19/3 1874. *Iuonu Palade*, clericu de alu II. c.

Convocare.

Membrii Reuniunii politice a tuturor Romaniloru din districtulu si cetatea *Arad* se invita a se intruni in Adunare generala *Aradu* pe 4 aprile 1875, c. n. dupa amēdiu 4 ēre in localitățile institutului teologicu.

Obiectele discutiunii:
a) puntele din invitarea trecuta, ce remasu inca nedesbatute si neapurate;
b) atitudinea facia de noulu guvern;
c) ingrigirea pentru implinirea postulu vacante de protonotariu comitatense.
d) obiectele ce vor fi pe tapetulu in gregatiunea comitatense, convocata pe 5 si 6 lele urmatoriē ale lunei aprile. —

„Comitetulu centralu alu diēei Reuniunii“

Respunsuri.

Dlu E. P. Parisu: Am primitu cu mare multiamita cele tramise si vom face usulu dorit d'noi din capulu locului; dar in momentu ne-ai copleșitu cestiunile politice de dia.

Parintelui G. Plōia, parochu in *Toly* dia: Stihurile sēu psalmii cei minuati, plini de invetiari morale, ce mereu ne tramiti si prece pururi cetimū, — nu sunt de a se publică in fōia politica ca a noastră.

Publicatiuni tacsabili.

Concurse:

Prin acēta se escrie pentru vacantele statiune invetiatorēscu din comun'a *Ferendia* protopresviterulu Versetiului, cottulu *Timisiului*, cu terminu pana in 30 martiu a. s. stilulu vechiu.

Emolumintele sunt: 300 fl. v. a.; doue jugere de pamentu si cartiru liberu cu un gradina de 1/2 jugeru estu, si una intra-vilani. Doritorii de a ocupā acēta statiune sunt ar s'ati a-si tramite recursele instruite in sensulu statutulu org. bis. pré onoratului d. protopresviterulu *Ioane Popoviciu* in Mercina, post'a ultimulu *Varadia*.

Ferendia, in 21 fauru 1875.

Comitetulu parochialu, tractualu. — 2-3

Pentru ocuparea postulu invetiatorēscu la scōla confesiunala gr. or. romana din comun'a *Cebza*, in comitatulu *Torontalu*, protopopiatulu *Ciacovei*, se deschide concursu cu terminu de siese septemani de la prim'a publicare.

Emolumentele sunt: 340 fl. v. a. salariu anualu, 4 1/2 jugere de pamentu aratoriu, 6 orgie de lemne, 6 orgie de paie pentru incalzirea scōlei si cortelu liberu, cu gradina de legumi.

Concurentii au a-si tramite recursele, instruate in sensulu statutulu organicu bis — adresate comitetulu parochialu, cătra dlu administratore protopop. *Alexandru Popoviciu*, in *Fizes*, post'a ultima *Königsgraden*.

Cebza, in 15 fauru 1875. In co'ntielegere cu dlu adm. protopop. 3-3 *Comitetulu parochialu*.